

die blijkens de volgende alinea zeker adhesie verdient, maar waarop volgt: 'Er is een nevenbedoeling bij, die het ons onmogelijk maakt, haar goed te keuren', daar het protest wordt 'verzwakt door het vast te haken aan de 'Vrije Universiteit''. Geen adhesie dus van Bronsveld die zo laat zien dat de hervormde afkeer van de V.U. die tegen de vivisectie ver overtrof. Overigens maant hij de medici niet 'onmeedogend ... jegens de dieren' te zijn. En dan volgt nóg een opvallende passage, waarin de medici opnieuw op hun verantwoordelijkheid gewezen worden, nu bij 'het aanwenden van verdoovende middelen'. Bronsveld wijst hier, honderd jaar geleden dus, op het vraagstuk van de euthanasie dat daarmee opdoemde. Hij bespreekt dat omzichtig maar eindigt toch met een wet-tisch aandoende toets: 'En wie een discipel is des Heeren, moet weigeren zoals Hij, door bedwelming zich te onttrekken aan de smarten van den dood.' Is het gerechtvaardigd te stellen dat het anti-naturalisme toch wel harde trekken vertoonde?

Ten besluite van deze inleidende opmerkingen nog iets uit *De Hervorming*. In het vijftiende nummer van jaargang 1904 bespreekt 'Censor' 'De intree-rede van Dr. H. Visscher' op 15 februari 1904 gehouden door deze 'bij zijne benoeming zooveel besproken Utrechtschen hoogleeraar in de theologie'. Daaruit wordt allereerst onderstreept dat Visscher tot de studenten had gezegd: 'het zal mijn streven zijn U te helpen opbouwen tot zelfstandige mannen ... [die de kerk nodig heeft] opdat zij worden vrijgemaakt van het knellend conservatisme'. Dit lijkt Censor in strijd te zijn met Visschers uitgesproken trouw aan de 'Confessie der Oud-vaderlandsche kerken', die een 'conservatief streven' moet meebrengen. Hierna wordt Visschers scheppingsopvatting getoetst aan de Nederlandse Geloofsbelijdenis - en te licht bevonden - en wordt er in verband met 'de bijzondere openbaring van Israëls Godsmannen' op gewezen dat hij zijn Schriftopvatting in het duister heeft gelaten. Dan citeert Censor uit de Heidelbergse Catechismus het 'onbekwaam tot eenig goed...' naar aanleiding van Visschers uitspraak: 'Maar hier stuiten wij op het feit der zonde. Wie zal haar oorsprong en haar doel doorgronden? Maar ook, wie zal haar bestaan ontkennen?', en vraagt: 'is dit de stem dier oude orthodoxie waarnaar een deel van ons volk zo hunkert?' Doch de slotzin staat in een andere toonsoort want Censor neemt Visschers 'eerlijk wetenschappelijk bedoelen' serieus en verzucht: 'Mocht hij zoo mee een andere verhouding tusschen 'geloovige' en 'ongeloovige' wetenschap bevorderen, dan die waaraan Dr. A. Kuyper al te dikwijls voedsel geeft'.

De spanning tussen handhaving van de leer der kerk en het licht van de voortgaande (theologische) wetenschap wordt hier wel populariserend maar